

ORDIN nr. 487 din 9 aprilie 2021

privind modificarea Ordinului ministrului sănătății nr. 436/2020 pentru aprobarea Protocolului specific privind managementul în caz de deces al pacienților infectați cu noul coronavirus (SARS-CoV-2)

EMITENT MINISTERUL SĂNĂTĂȚII

Publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 372 din 9 aprilie 2021

Data intrării în vigoare 09-04-2021

Văzând Referatul de aprobare nr. VVV 4.483 din 9.04.2021 al Direcției generale asistență medicală, medicină de urgență și programe de sănătate publică din cadrul Ministerului Sănătății, având în vedere:

- dispozițiile art. 7 lit. k) din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- prevederile art. 20 alin. (5) din Normele tehnice și sanitare privind serviciile funerare, înhumarea, incinerarea, transportul, deshumarea și reînhumarea cadavrelor umane, cimitirele, crematoriile umane, precum și criteriile profesionale pe care trebuie să le îndeplinească prestatorii de servicii funerare și nivelul fondului de garantare, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 741/2016, în temeiul prevederilor art. 7 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 144/2010 privind organizarea și funcționarea Ministerului Sănătății, cu modificările și completările ulterioare, ministrul sănătății emite următorul ordin:

Articolul I

Anexa la Ordinul ministrului sănătății nr. 436/2020 pentru aprobarea Protocolului specific privind managementul în caz de deces al pacienților infectați cu noul coronavirus (SARS-CoV-2), publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 207 din 13 martie 2020, cu modificările ulterioare, se modifică și se înlocuiește cu anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Articolul II

Direcțiile de sănătate publică județene și a municipiului București, Institutul Național de Medicină Legală „Mina Minovici”, institutele de medicină legală din centrele medicale universitare, serviciile de medicină legală, personalul din unitățile sanitare, precum și întreg personalul prestatorilor de servicii funerare care vine în contact cu persoanele decedate vor duce la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Articolul III

Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

p. Ministrul sănătății,

Andreea-Anamaria Moldovan,

secretar de stat

București, 9 aprilie 2021.

Nr. 487.

ANEXA

(Anexa la Ordinul nr. 436/2020)

PROTOCOL SPECIFIC

privind managementul în caz de deces al pacienților infectați cu noul coronavirus (SARS-CoV-2)

1. În cazurile spitalizate pentru care în perioada internării în unitatea sanitară se confirmă (reconfirmă) diagnosticul de infecție cu SARS-CoV-2, evoluția fiind urmată de deces, autopsia anatomopatologică a decedatului pentru a confirma, preciza sau completa diagnosticul clinic de deces deja confirmat prin analize de laborator (teste specifice) nu mai este necesară și este de evitat din cauza riscului de transmitere a bolii infecto-contagioase, posibilă în condițiile exercitării profesiei la personalul medical. Decesul în unitatea sanitară cu paturi al persoanelor care au fost confirmate pozitiv pentru infecția cu SARS-CoV-2 și diagnosticul de deces cu infecție cu SARS-CoV-2 pot fi declarate cazuri medico-legale strict în conformitate cu art. 185 din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare (NCPP). În aceste cazuri se va anunța în cel mai scurt timp instituția medico-legală competentă pentru dispunerea ridicării decedatului și efectuarea autopsiei medico-legale.

Autopsia cazurilor medico-legale se dispune în conformitate cu prevederile art. 185 din NCPP și nu poate fi refuzată de către instituțiile medico-legale sau de către familia/reprezentantul legal.

Toate autopsiile medico-legale în cazurile de suspiciune/ confirmare cu infecție cu SARS-CoV-2 se fac doar pe baza ordonanței emise de organele de cercetare penală.

Sunt permise autopsiile efectuate în scop științific conform protocolului de cercetare autorizat în cadrul fiecărei unități sanitare, cu respectarea măsurilor de protecție prevăzute în prezentul protocol.

Toate cazurile suspecte vor fi considerate drept cazuri confirmate și se vor lua măsurile de protecție corespunzătoare.

2. Certificatul medical constatator al decesului va fi completat și eliberat de către medicul curant al pacientului din secția de spital.

Prezentul protocol specific se aplică în mod similar și următoarelor cazuri de deces, acestea fiind considerate decese ale pacienților infectați cu SARS-CoV-2, confirmate ca fiind pozitive:

- a)** persoanele aflate în izolare la domiciliu, aflate în evidența direcțiilor de sănătate publică;
- b)** persoanele aflate în carantină, aflate în evidența direcțiilor de sănătate publică și a altor instituții ale statului.

În situațiile de mai sus, atunci când nu se dispune autopsia medico-legală, în concordanță cu prevederile art. 185 din NCPP, medicul de familie va elibera certificatul medical constatator al decesului, în baza fișei medicale a pacientului.

c) persoanele internate în spital suspecte de infectare cu SARS-CoV-2 la care nu s-a efectuat testarea pentru confirmare.

În această situație, certificatul medical constatator al decesului va putea fi completat și eliberat de către medicul curant al pacientului din secția de spital, dacă nu se dispune efectuarea autopsiei medico-legale.

În ceea ce privește identificarea persoanei la internare, pe perioada pandemiei, pacienții confirmați cu infecție cu SARS-CoV-2 vor primi brățară de identificare cu numele și prenumele, completate lizibil și verificate în baza documentului de identitate, acolo unde există posibilitatea. Dacă nu există această posibilitate, documentul de identitate va fi obligatoriu fotocopiat, iar copia conformă cu originalul va fi semnată de un cadru medical și inclusă în foaia de observație. În cazul decesului pacientului, în situația pierderii actului de identitate sau a imposibilității familiei/reprezentantului legal de a aduce actul de identitate în original, copia va fi folosită pentru întocmirea certificatului medical constatator al decesului.

3. Familia/Reprezentantul legal va fi informată/informat telefonic de către unitățile sanitare în legătură cu cazurile severe/critice și despre survenirea decesului.

În cazul decesului se va indica prezentarea la spital pentru ridicarea decedatului în termen de 24 de ore de la deces, pentru familia/reprezentantul legal care locuiește la o distanță mai mică de 100 km de locul decesului, și de maximum 48 de ore dacă aceștia locuiesc la o distanță mai mare de 100 km sau în situații speciale.

În situația în care, în urma comunicării telefonice a acestor condiții, familia/reprezentantul legal declară

că nu se poate ocupa personal de formalitățile de declarare a decesului în termenul stabilit (este internat în spital, este în carantină/izolare la domiciliu, suferă de o afecțiune medicală gravă care îi împiedică deplasarea etc.), va fi îndrumată/îndrumat să trimită, folosind e-mail, aplicații de comunicare (de tip WhatsApp), fax sau alt mijloc de comunicare la distanță sau chiar printr-o persoană delegată, o declarație semnată pe propria răspundere, la care anexează actul său de identitate și o delegație pentru o altă persoană sau un reprezentat al unei firme de pompe funebre care să efectueze identificarea și să ridice decedatul. Nu este permisă ieșirea familiei/reprezentantului legal din izolare sau carantină pentru identificarea sau ridicarea decedatului.

Dacă familia/reprezentantul legal sau delegatul acestuia nu se prezintă în intervalul de timp prevăzut anterior, se va elibera certificatul medical constatator al decesului. În această situație, asistentul social sau o persoană delegată în acest sens din unitatea medicală va anunța de urgență serviciul social de pe lângă primăria locală și va declara decesul la oficiul de stare civilă.

A. Măsuri care privesc bolnavul infectat cu SARS-CoV-2 în cazul în care prezintă simptome severe de boală

a) Pe perioada internării în unitatea sanitară, pacientul infectat cu SARS-CoV-2 poate beneficia, la cerere, de asistență religioasă, potrivit specificului cultului din care face parte, și cu acordul medicului curant.

În vederea asigurării protecției clericului și a pacientului, vizita poate avea loc în următoarele condiții:

- un singur cleric oficiant poate intra la pacient, o singură dată;
- timpul alocat serviciului religios este de maximum 15 minute;
- clericul poartă echipament complet individual de protecție asigurat cu titlu gratuit de către unitatea sanitară în care este internat pacientul, conform metodologiei în vigoare;
- clericul respectă toate măsurile sanitare care se impun;
- se vor folosi doar obiecte de cult care pot fi dezinfectate înainte și după utilizare, cu acordul medicului curant;
- nu sunt permise obiecte care generează flacără deschisă/închisă sau scânteie.

În unitățile sanitare în care există clerici angajați, aceștia vor asigura asistența religioasă pentru credincioșii cultului recunoscut cu acordul căruia a fost angajat, de comun acord cu medicul curant.

b) În situația în care pacientul decedează și există suspiciuni cu privire la decesul pacientului infectat cu SARS-CoV-2 confirmat prin teste de laborator, altele decât decesul prin acțiunea bolii virale, se va anunța în cel mai scurt timp instituția medico-legală competentă și organele judiciare pentru dispunerea ridicării decedatului și efectuarea autopsiei medico-legale.

B. Măsuri care privesc transportul decedatului din secția de spital către morgă

a) Corpul persoanei decedate ca urmare a infecției cu SARS-CoV-2 confirmată prin teste de laborator fără leziuni traumatiche nu se îmbălsămează.

b) Decedatul va fi așezat într-un sac impermeabil nou, dublu și ermetic închis cu fermoar și va fi igienizat la suprafață cu produse biocide tip TP22 (pe bază de formol).

Produsele biocide de tip TP2 vor fi folosite pentru suprafețe în concentrațiile și la timpul de expunere recomandate de producător și specificate pe eticheta produsului.

c) Decedatul va fi depus în frigider la morga spitalului/instituției de medicină legală în așteptarea derulării procedurilor specifice medicinei legale sau anatomiei patologice, respectiv a procedurilor de identificare.

În situația în care nu există frigider cu posturi separate, se va identifica un spațiu separat față de restul decedaților, care se va dezinfecta după fiecare prezentare.

d) Transportul decedatului către morgă de la nivelul secției din unitatea sanitară în care s-a produs decesul se face în sac închis ermetic.

Liftul și targa prin care a fost asigurat transportul decedatului din secția unității sanitare până la frigiderul din morgă vor fi dezinfectate cu produse biocide de tip TP2 (de suprafețe), iar personalul medical care asigură transportul va fi echipat cu echipament de protecție, conform metodologiei în vigoare.

Toate spațiile în care sunt depuși decedați (cameră mortuară, frigider, capelă) vor fi dezinfectate conform normelor în vigoare (dezinfecție, nebulizare).

C. Măsuri care privesc personalul implicat în manipularea decedaților în incinta unității sanitare

Personalul care, potrivit atribuțiilor, manipulează decedatul, îmbrăcămintea și obiectele contaminate cu secreții ale persoanei decedate și transportă decedatul către spațiile special destinate va purta obligatoriu

echipament individual de protecție, după cum urmează:

- combinezon complet de protecție din material impermeabil sau material neșesut rezistent la apă care prezintă și protecție pentru cap sau halat cu mâneci lungi impermeabile la apă și bonetă;
- protectoare faciale: măști FFP2 și protectoare oculare (vizieră sau ochelari de protecție);
- două rânduri de mănuși latex;
- cizme de cauciuc care pot fi dezinfectate.

Pentru personalul care manipulează decedatul sau îmbrăcămintea și obiectele posibil contaminate cu secreții ale decedatului este obligatorie spălarea mâinilor cu apă caldă și săpun după îndepărtarea mănușilor de protecție, după fiecare manoperă. Ulterior se va efectua dezinfecția mâinilor cu produse biocide de tip TP1 destinate dezinfecției mâinilor prin frecare.

D. Măsuri recomandate în cazul deceselor în centre rezidențiale, case de bătrâni, hospice

Personalul de îngrijire se va asigura că toți rezidenții păstrează o distanță de minimum 2 m sau sunt relocați într-o altă cameră decât persoana decedată. Se va evita orice contact neesențial cu corpul persoanei decedate pentru a reduce riscul expunerii.

Personalul care manipulează corpul persoanei decedate va purta echipament individual de protecție, conform metodologiei în vigoare. Se vor aplica toate procedurile locale de prevenție și control al infecțiilor. Personalul care preia decedatul pentru ritualul mortuar va fi notificat asupra suspiciunii sau cazului confirmat de COVID-19, pentru a putea aplica măsurile care se impun, pentru o corectă gestionare a riscului.

E. Măsuri care privesc familia/reprezentantul legal al decedatului

a) Familia/Reprezentantul legal al decedatului care parcurge procedura de identificare a decedatului va purta obligatoriu echipament individual de protecție de unică folosință: halat de unică folosință din material neșesut sau impermeabil la apă; mască facială de protecție; botoși (protecție încălțăminte); mănuși.

b) Echipamentele individuale de protecție pentru familia/reprezentantul legal al decedatului care va parcurge procedura de identificare a decedatului vor fi asigurate cu titlu gratuit de către unitatea sanitară în care a fost internat pacientul.

c) În caz de identificare pozitivă (potrivire), vor semna o declarație și se va completa într-un registru special dedicat.

d) Familia/Reprezentantul legal al decedatului poate vedea decedatul cu respectarea următoarelor condiții:

- cel mult două persoane din cadrul familiei/reprezentantului legal al decedatului pot vedea decedatul;
- vor îmbrăca obligatoriu echipamentul individual de protecție descris anterior;
- nu se recomandă contactul direct piele pe piele (atingere, sărut etc.);
- vor respecta strict protocolul de igienă a mâinilor care presupune spălarea mâinilor cu apă și săpun timp de 20 de secunde la intrarea și la ieșirea în spațiul mortuar. Dacă nu există facilități pentru spălarea mâinilor, se va folosi dezinfectant pentru mâini;
- nu se vor atinge: nasul, ochii, fața, gura.

e) Se va asigura ventilație adecvată în spațiile în care se află decedatul, fără a se atinge o temperatură disconfortantă.

f) Nu este permis priveghiul la domiciliul persoanei decedate.

F. Măsuri care privesc personalul implicat în manipularea decedatului

a) Personalul implicat în manipularea decedatului pulverizează produse biocide de tip TP22 sau soluție de formaldehidă peste decedat, îl îmbracă cu hainele puse la dispoziție de către familie/reprezentantul legal sau reprezentanții administrației publice locale și îl introduce în doi saci rezistenți de vinil, astfel: după fiecare introducere a decedatului în sac se pulverizează produs biocid tip TP22, folosind un echipament de pulverizare fină, ulterior acesta se introduce în sicriu, urmând a se închide și sigila capacul sicriului.

b) Reprezentantul legal al decedatului are dreptul să facă fotografii în momentul în care parcurge procedura de identificare a decedatului.

c) Familia/Reprezentantul legal sau reprezentanții administrației publice locale (pentru cazurile sociale) vor pune la dispoziție îmbrăcămintea decedatului și sicriul în care se așază decedatul.

d) Din acest moment și până la înhumare/incinerare sicriul va rămâne închis, fiind interzisă orice acțiune de deschidere a acestuia.

e) Înhumarea/Incinerarea se va efectua cu sicriul sigilat, cu respectarea voinței familiei decedatului și a ritualurilor cultului de care aparține, respectând normele prevăzute de lege.

f) Dată fiind transmisibilitatea ridicată a coronavirusului SARS-CoV-2, este recomandat ca persoanele

clinic vulnerabile, cele cu vârstă extremă (copii și vârstnici), persoanele cu comorbidități, să nu vină în contact direct cu corpul decedatului, indiferent dacă poartă echipament de protecție sau nu. Persoanele aflate în izolare sau în carantină nu vor participa la funeralii.

G. Măsuri care privesc transportul decedaților către instituțiile de medicină legală

a) Persoanele care manipulează și transportă decedatul vor lua în considerare respectul față de demnitatea umană, orice activitate sau acțiune asupra corpului unei persoane decedate având la bază grija și respectul cuvenit unei ființe umane decedate.

b) În cazul decesului la domiciliu, cazuri medico-legale conform art. 185 din NCPP, în care există suspiciunea de deces ca urmare a infecției cu SARS-CoV-2, nu se ridică decedatul până la sosirea autorităților competente. Se apelează numărul unic de urgență 112.

c) Pentru transportul decedatului de la domiciliu sau din spațiile publice unde a survenit decesul către instituția de medicină legală vor fi respectate aceleași norme cu cele descrise la pct. C atât în ceea ce privește echipamentul individual de protecție al personalului care manipulează sau transportă decedatul, cât și în ceea ce privește manipularea decedatului în vederea introducerii în sacul închis ermetic.

d) În vederea ridicării decedatului de la domiciliu se vor solicita și se vor examina toate documentele medicale existente (de la unitățile sanitare, medic curant, medic de familie, laboratoare de analize medicale etc.), acte din care să reiasă înregistrarea persoanei în evidențele direcției de sănătate publică județene sau a municipiului București, precum și documente din care să reiasă localitatea de unde a revenit recent (în ultimele 14 zile) dintr-o călătorie, după caz.

e) Transportul decedatului aflat în sacul închis ermetic din spațiul public, precum și de la domiciliu către instituția medico-legală în vederea autopsierii medico-legale se va efectua numai în baza ordonanței emise de către procuror sau de către organele de cercetare penală.

f) Transportul decedatului aflat în sac închis ermetic se va efectua numai cu mijloace de transport autorizate potrivit legii.

g) Atunci când decesul s-a produs ca urmare a infecției cu SARS-CoV-2, angajații serviciilor funerare care preiau decedatul de la domiciliu, unitatea sanitară în care a survenit decesul sau de la instituția de medicină legală în vederea înhumării vor respecta întocmai aceleași dispoziții ca și orice alt transportator sau persoană care manipulează decedatul, adică vor respecta aceleași măsuri de prevenire a transmiterii bolilor infectocontagioase și vor fi îmbrăcați obligatoriu în echipamentele individuale de protecție descrise anterior, conform metodologiei în vigoare.

Angajații serviciilor funerare nu vor deschide capacul sicriului și nu vor efectua manopere de cosmetizare sau de îmbălsămare asupra decedatului contaminat în urma infecției cu SARS-CoV-2.

Pentru angajații serviciilor funerare sunt obligatorii, după fiecare manipulare, îndepărtarea mănușilor și spălarea mâinilor cu apă caldă și săpun, urmată de dezinfecția cu produse biocide de tip TP1 destinate dezinfecției mâinilor prin frecare.

h) Mijloacele de transport folosite pentru transportarea decedaților vor fi dezinfectate cu produse biocide de tip TP2, după fiecare transport.

H. Măsuri care privesc personalul din prosecurile instituțiilor de medicină legală

a) În cazul în care s-a dispus autopsia medico-legală asupra decedaților aflați în unitatea sanitară cu paturi, medicul legist se va deplasa la unitatea sanitară pentru a vedea decedatul, numai dacă se solicită de către organele judiciare prezența acestuia.

Personalul care vine în contact cu corpul pacientului decedat aplică riguros precauțiile standard de prevenție și control al infecțiilor, inclusiv igiena mâinilor înainte și după interacțiunea cu corpul decedatului și a mediului în care se află (anexa nr. 1 care face parte integrantă din prezentul protocol), și folosește echipament de protecție adecvat în funcție de nivelul de interacțiune cu decedatul (anexa nr. 2 care face parte integrantă din prezentul protocol).

b) Deplasarea personalului echipei medico-legale se va efectua cu mașina de serviciu, iar eventuala ridicare a decedatului se va efectua cu o mașină destinată în acest scop care va fi dezinfectată cu produse biocide de tip TP2, după fiecare transport.

c) Curățarea suprafețelor și a echipamentelor re folosibile, gestionarea deșeurilor infectioase: SARS-CoV-2 poate persista până la 9 zile pe suprafețe de tip metal, sticlă, plastic. În condiții experimentale, virusul a fost detectat până la 72 de ore pe plastic sau oțel inoxidabil. De aceea este important să existe un protocol local de dezinfecție/curățare a suprafețelor:

– spațiul mortuar trebuie să fie în permanență curat, cu ventilație adecvată;

– se va folosi instrumentar conform normativelor, care poate fi curățat și dezinfectat între utilizări; acesta va fi curățat și dezinfectat imediat după utilizare;

- suprafețele din zona mortuară unde se pregătește corpul decedatului vor fi pregătite inițial cu apă și săpun, apoi se va utiliza o soluție standard de dezinfectie pentru suprafața și zona respectivă;
- după spălarea suprafețelor se pot folosi soluții dezinfectante de tip hipoclorit de sodiu 0,1% (1.000 ppm) sau etanol 70 grade, cu timp de contact de minimum 1 minut. Pot fi folosiți dezinfectanți de spital dacă sunt activi contra virusurilor cu envelopă, respectând timpul de contact pe suprafețe conform recomandărilor producătorului. De exemplu, dacă dezinfectanții uzuali folosiți în spital sunt în stocuri reduse, se poate folosi soluția de hipoclorit de sodiu 0,1%, după ce se curăță cu un detergent neutru. Dacă suprafața respectivă riscă să fie deteriorată de soluția de hipoclorit, se poate folosi un detergent neutru și apoi soluție de etanol 70 grade;
- personalul va folosi echipament de protecție adecvat atunci când pregătește și folosește materialele dezinfectante conform indicațiilor producătorului;
- reziduurile clinice trebuie mănuite și îndepărtate ca deșeuri infecțioase, conform reglementărilor legale (de regulă, deșeuri infecțioase categoria 18 01 03);
- curățarea echipamentelor de protecție reutilizabile se va face urmând cu rigurozitate instrucțiunile producătorului pentru curățare și dezinfectie (concentrație, metodă de aplicare, timp de contact etc). Se recomandă procedură locală pentru aceste manevre;
- echipamentele de protecție de unică folosință vor fi colectate în siguranță în recipiente anume marcate, vor fi tratate la fața locului și distruse în siguranță. Dacă este nevoie să fie transportate în afara unității respective, se vor lua toate precauțiile necesare, printr-o procedură agreată în consens cu normativele legale.

d) Angajatorul se va asigura că:

- există proceduri privind folosirea echipamentului individual de protecție de către personalul din unitatea mortuară;
- personalul a fost instruit corespunzător în ceea ce privește folosirea corectă a acestui echipament;
- personalul îndepărtează tot echipamentul contaminat când părăsește zona contaminată;
- personalul nu intră în zona curată cu echipament contaminat.

e) Autopsia medico-legală se va efectua într-un spațiu destinat cazurilor cu risc biologic, care va avea un circuit separat și în care se va intra numai utilizând măsurile de protecție descrise mai sus.

Se va asigura ventilația corespunzătoare a spațiului destinat activității din prosectură, fără contact cu mediul extern sau cu culoarele interioare ale unității sanitare/instituțiilor de medicină legală.

Pentru situațiile în care nu există un spațiu cu circuit separat, autopsia medico-legală se va efectua obligatoriu la sfârșitul programului de lucru. După efectuarea procedurii de autopsiere, întreaga sală de autopsie, inclusiv spațiul special destinat autopsiilor cu risc biologic, va fi dezinfectată cu substanțe biocide de tip TP2. După operațiunea de dezinfectie se pot utiliza și lămpile de ultraviolete.

Se va limita la minimum prezența în sala de autopsie a personalului implicat în vederea autopsierii decedaților contaminați ca urmare a infecției cu SARS-CoV-2. Echipamentele individuale de protecție de unică folosință vor fi îndepărtate după fiecare utilizare prin depunere în pubelă, conform procedurilor legale privind deșeurile contaminate cu risc biologic.

f) În cazul contactului cu persoanele decedate ca urmare a infecției cu SARS-CoV-2, riscurile la care sunt expuși angajații instituțiilor medico-legale sunt semnificativ reduse dacă sunt respectate măsurile de precauție specifice pentru prevenirea infecțiilor, măsuri care au fost descrise mai sus.

Personalul echipei medico-legale care manipulează decedatul în vederea efectuării autopsiei medico-legale trebuie să poarte echipament individual de protecție, care constă în combinezon complet din material impermeabil sau material nețesut cu densitate mare, rezistent la apă, care are incluse mască și vizetă, sau halate cu mâneci, impermeabile, închise la spate, bonete și măști chirurgicale, respectiv protectoare oculare.

Personalul va purta două perechi de mănuși, după cum urmează: o primă pereche scurtă rezistentă la tăiere, peste care se pune o a doua pereche de mănuși din latex, peste care, la nevoie, se mai pune o a treia pereche de mănuși, mai groase, care protejează antebrațul până la cot.

Personalul va purta peste halat un șorț impermeabil din plastic, iar încălțăminte va fi reprezentată prin cizme de cauciuc. Cu excepția vizetei și a cizmelor de cauciuc care se dezinfectează cu produse biocide de tip TP2, toate celelalte piese de echipament descrise sunt de unică folosință (cu excepția echipamentului de protecție cu utilizări multiple, care poate fi decontaminat, conform specificațiilor tehnice ale acestuia).

g) Se evită utilizarea de instrumente ascuțite și se preferă instrumentele tăietoare cu vârfuri rotunjite. Instrumentarul utilizat se dezinfectează cu produse biocide de tip TP2 în concentrațiile și la timpul de

expunere recomandate de producător și specificate pe eticheta produsului, la finalul programului de activitate.

Pentru personalul din prosecturi este obligatorie, după fiecare manoperă, spălarea mâinilor/antebrațelor cu apă caldă și săpun, urmată de dezinfecția cu produse biocide de tip TP1 destinate dezinfecției mâinilor prin frecare.

I. Măsuri care privesc îmbălsămarea

a) Persoanele decedate, contaminate ca urmare a infecției cu SARS-CoV-2, confirmată prin teste specifice de laborator, și care au fost autopsiate nu se îmbălsămează, ci doar se igienizează la suprafață cu produs biocid de tip TP2.

Acești decedați se igienizează și se îmbracă înainte de a fi introduși în sac.

b) După identificarea decedatului de către familie/ reprezentant legal sau de către cei desemnați în condițiile prezentului protocol și după semnarea actelor care atestă identificarea, personalul echipei medico-legale implicat în manipularea decedatului pulverizează produse biocide de tip TP22 sau soluție de formaldehidă peste decedat, apoi acesta este introdus în doi saci rezistenți de vinil, astfel: după fiecare introducere a decedatului în sac se pulverizează produs biocid de tip TP22 sau formol, folosind un echipament de pulverizare fină.

Ulterior, corpul învelit în cei doi saci de vinil se introduce în sicriu, sicriul se igienizează cu produs biocid de tip TP2 sau formol, urmând a se închide și sigila sicriul înainte de ieșirea din instituția medico-legală și predarea către familie/reprezentant legal, aceștia din urmă având obligația de a nu-l mai deschide ulterior.

c) Familia sau reprezentanții autorităților publice locale (pentru cazurile sociale) aduc sicriul în care se pune decedatul.

J. Măsuri care privesc înmormântarea sau incinerarea

a) Înhumarea decedatului confirmat cu infecție cu SARS-CoV-2 se va face în aceleași condiții de înhumare impuse persoanelor decedate din alte cauze, cu respectarea voinței familiei decedatului și a ritualurilor cultului de care aparține, respectând normele prevăzute de lege. După fiecare serviciu religios, spațiul se va aerisi și se va dezinfecta conform recomandărilor în vigoare.

b) Numărul de persoane care participă la funeralii este cel permis de reglementările oficiale, dar va fi menținut la un minimum. Toate persoanele participante vor respecta păstrarea distanței recomandate în metodologia în vigoare, se vor proteja în mod adecvat, iar purtarea măștii faciale este obligatorie.

c) Persoanele care au simptome sugestive pentru infecția cu SARS-CoV-2, indiferent de natura lor, nu vor participa la aceste proceduri sau ritualuri.

d) Împărțirea de alimente cu ocazia slujbei religioase se realizează cu respectarea prevederilor în vigoare referitoare la protecția față de infecția cu SARS-CoV-2.

e) Personalul care depune corpul decedatului în groapă/cavou sau incinerator va purta echipament de protecție, mănuși care se îndepărtează după manevră, iar mâinile se spală cu apă și săpun.

f) Nu este nevoie ca obiectele personale ale persoanei decedate să fie incinerate sau îndepărtate conform procedurii deșeurilor infecțioase. Ele vor fi mănuite purtând mănuși, curățate cu detergent și dezinfectate cu soluție de min. 70 grade etanol, hipoclorit sau o soluție de clor cu concentrația de 0,1% (1.000 ppm).

g) Îmbrăcămintea sau alte obiecte din stofă/pânză ale persoanei decedate pot fi spălate în mașina de spălat la 60-90° Celsius și cu detergent uzual pentru spălare automată. Dacă nu este posibil, se poate face spălare manuală cu următoarele precauții: textilele vor fi scufundate într-un vas de dimensiuni mari, cu apă fierbinte și săpun. Se manevrează cu clești de lemn, evitându-se formarea de stropi, se golește vasul și se umple cu soluție de clor 0,05% timp de aproximativ 30 de minute, după care se clătesc rufele bine cu apă curată și se usucă la soare.

K. Măsuri care privesc familia/reprezentantul legal al bolnavului infectat cu SARS-CoV-2 în cazul în care acesta prezintă simptome severe de boală

Pe perioada internării în unitatea sanitară, pacientul infectat cu SARS-CoV-2 și care prezintă simptome severe de boală poate beneficia, la cerere, de vizita unui membru al familiei/ reprezentantului legal, cu acordul medicului curant.

În vederea asigurării protecției membrului familiei/ aparținătorului legal, vizita poate avea loc în următoarele condiții:

- o singură persoană poate intra la pacient, o singură dată;
- timpul alocat vizitei este de maximum 15 minute;
- vizitatorul poartă echipament complet individual de protecție asigurat cu titlu gratuit de către unitatea

sanitară în care este internat pacientul, conform metodologiei în vigoare;

- vizitatorul respectă toate măsurile sanitare care se impun;
- nu este permisă introducerea niciunui obiect în zona în care sunt îngrijiți pacienții cu COVID-19.

L. Alte măsuri

a) Documentele medicale, precum foaia de observație clinică, care provin din zona de contaminare (ATI, UPU, secția de boli infecțioase etc.) și care sunt necesare dispunerii ordonanței de autopsiere medico-legală vor fi prelucrate în format electronic spre a fi transmise către administrația spitalului și mai departe către parchete, instituții de medicină legală și servicii de anatomie patologică.

b) În situațiile prevăzute în prezentul protocol în care se solicită confirmarea prin testare pentru infecția cu SARS-CoV-2, aceasta se va face în colaborare cu direcțiile de sănătate publică județene sau a municipiului București.

c) Nerespectarea prevederilor prezentului protocol specific se sancționează potrivit legii.

d) Infecția cu SARS-CoV-2 este considerată o boală transmisibilă cu hazard biologic crescut, în accepțiunea pct. 57 din anexa la Hotărârea Guvernului nr. 1.609/2006 privind aprobarea tarifului pentru efectuarea expertizelor, a constatărilor și a altor lucrări medico-legale, cu modificările ulterioare.

Anexa nr. 1

la protocol

Precauțiuni standard de prevenție și control al infecției cu SARS-CoV-2 în managementul decedaților

Echiptament	Detalii
Igiena mâinilor	Dezinfectant de mâini pe bază de alcool Apă curentă Săpun Prosoape de unică folosință (de hârtie sau pânză) pentru uscarea mâinilor
Echiptament personal de protecție	Mănuși de unică folosință sau de cauciuc, reutilizabile Botoși Șorț de plastic, impermeabil Halat de protecție Ochelari de protecție, anti-fog Vizieră Mască N95 sau de nivel similar pentru proceduri generatoare de aerosoli
Curățarea și managementul deșeurilor	Saci de unică folosință pentru deșeurile biologice Săpun, apă, detergent Soluții dezinfectante pentru suprafețe: soluție de hipoclorit 0,1% (1.000 ppm), etanol 70 grade sau dezinfectant avizat pentru spital

Anexa nr.2 la protocol

Echiptament individual de protecție pentru personalul de la morgă, anatomopatologi, tehnicieni, personalul de la pompele funebre, personalul care îmbălsămează, pentru cazurile suspecte sau confirmate cu COVID-19

	Procedură fără necropsie: primirea decedatului, pregătirea pentru și plecarea decedatului	Proceduri care presupun necropsie și alte manevre invazive, potențial aerosolizante
Mănuși de unică folosință	Da	Da
Șorț de plastic de unică folosință	Da	Da
Halat de unică folosință	Nu	Da
Măști chirurgicale rezistente la fluide (tip FFP2)	Da	Nu
Măști tip FFP3	Nu	Da
Protecție oculară/a feței*	Da	Da

* Protecție pentru față și ochi, de unică folosință sau reutilizabilă - tip ochelari, vizieră etc.